

Sammanfattning

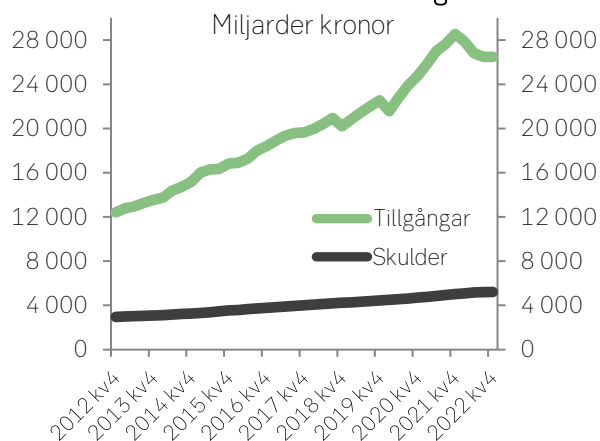
Förmögenheten sjönk med 7 procent 2022

- Den samlade förmögenheten rasade med drygt 2 000 miljarder kronor under 2022
- Under fjärde kvartalet ökade hushållens tillgångar med 4 miljarder kronor till 26 486 miljarder kronor
- Skulderna ökade med 17 miljarder kronor till 5 217 miljarder kronor

Hushållen inledde 2022 med hoppet om att lägga pandemi och restriktioner bakom sig och återgå till en normal vardag. I stället har året som gått präglats av krig, energikris, skenande inflation, stigande räntor och fallande börs. Den buffert som hushållen byggt upp under pandemin kom nu till användning för att tackla de allt högre utgifterna. Bland annat har hushållens bolåneräntor stigit kraftigt till följd av Riksbankens aggressiva räntehöjningar. Vid inledningen av 2022 låg Sveriges styrränta på 0 procent medan den vid utgången av året låg på 2,5 procent. Årets sista räntehöjning på 0,75 procentenheter bidrog till att pressa ner bostadspriserna ytterligare under det fjärde kvartalet. Från toppnoteringen under våren har bostadspriserna minskat med drygt 16 procent i genomsnitt. Osäkerheten i ekonomin har även lett till minskad riskaptit bland investerare, där OMXSPI stängde på minus 24 procent vid årsskiftet. Kombinationen av dessa faktorer bidrog till att nettoförmögenheten minskade för fjärde kvartalet i följd, vilken således minskat under hela 2022. Senast det hände var i samband med finanskrisen 2008. Hushållens nettoförmögenhet sjönk sammanlagt med 9,5 procent, eller 2 241 miljarder kronor, under året.

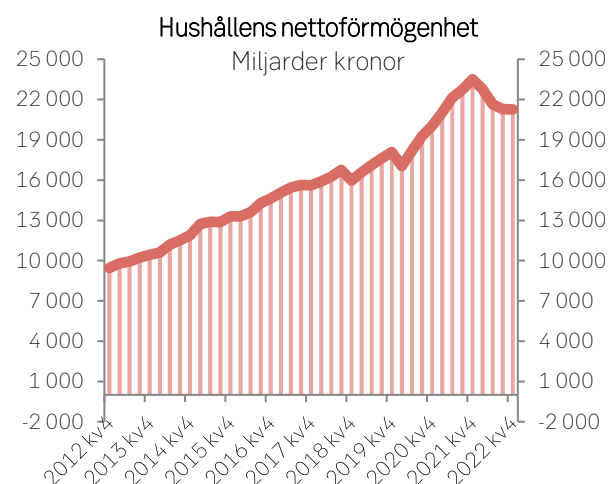
Under kvartalet ökade hushållens samlade tillgångar med 4 miljarder kronor till 26 486 miljarder kronor. Medan fastighetstillgångarna utvecklades negativt under kvartalet, mestadels drivet av fallande bostadspriser, ökade aktietillgångarna och räntetillgångarna. På årsbasis sjönk tillgångarna med 7,2 procent, vilket är den största årliga nedgången under Sparbarometerens historia.

Hushållens balansräkning

Tillgångarna består av bostäder, försäkringar, aktiesparande, fondsparande, sparkonto, premiepension och obligations-sparande. Den enskilt största tillgången, bostäder, utgör nästan hälften av den samlade förmögenheten. Samtidigt motsvarar aktietillgångarna en tredjedel av förmögenheten. Det innebär att tillgångarna till stor del drivs av utvecklingen på bostadsmarknaden och börsen och endast i mindre utsträckning av det kvartalsvisa nysparandet.

Den andra sidan av hushållens balansräkning, den aggregerade skuldstocken, fortsatte att stiga under det fjärde kvartalet. Skulderna steg med 17 miljarder kronor, en ökning med 0,3 procent. Det är första gången under Sparbarometerens historia som skuldökningstakten är under 1 procent två kvartal i rad. De samlade skulderna har stigit stadigt under hela Sparbarometerens mätperiod. Vid utgången av fjärde kvartalet uppgick de till 5 217 miljarder kronor. På årsbasis har skulderna vuxit med 3,7 procent, vilket är långsammare än föregående kvartal då förändringen var 5,2 procent. Tillgångssidan ökade i långsammare takt än vad hushållsskulderna ökade, vilket gör att hushållens samlade nettoförmögenhet, tillgångar minus skulder, minskade något. Hushållens nettoförmögenhet sjönk med 0,1 procent och låg vid utgången av det fjärde kvartalet på 21 269 miljarder kronor.

Hushållens nysparande under fjärde kvartalet uppgick till 76 miljarder kronor. Det är mindre än hälften av nysparandet under motsvarande kvartal förra året och 13 miljarder mindre än nysparandet under föregående kvartal. Nysparandet drevs till största delen av sparande i tjänstepensioner (41 miljarder) och premiepension (1,6 miljarder).

Kv4 2022 ¹	Miljarder kronor
Ingående värde	26 483
Förändring räntetillgångar	+60
Förändring aktietillgångar	+506
Förändring fastighetstillgångar	-562
Varav nysparande	+76
Utgående värde	26 486
Skulder	-5 217
Nettotillgångar	21 269

¹ Avrundade siffror vilken kan bidra till differens i summering av tabell.

Tillgångar

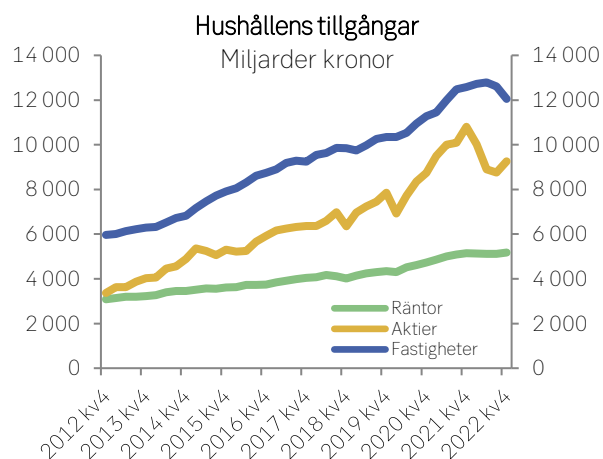
Stark börsavslutning håller upp tillgångarna

- Hushållens aktietillgångar steg med 506 miljarder kronor
- Fastighetstillgångarna sjönk med 562 miljarder kronor
- Nysparande på 76 miljarder under fjärde kvartalet

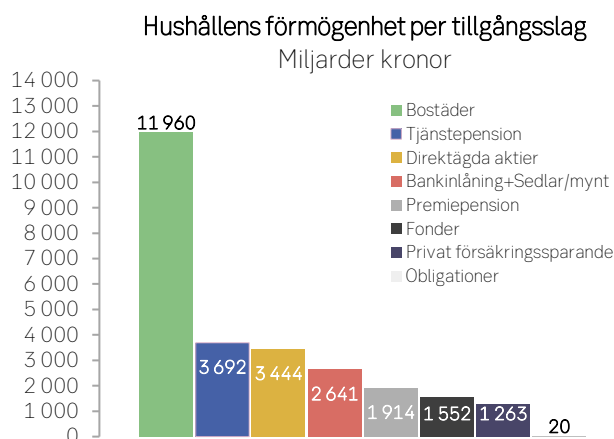
Med stora börsnedgångar under året slutade fjärde kvartalet i dur med en uppgång på 10 procent (OMXSPI). Hushållens aktietillgångar ökade således under sista kvartalet och hade för helåret minskat med 14 procent. Samtidigt fortsatte bostadsmarknaden i moll och priserna sjönk i snitt med nästan 6 procent under kvartalet. Fastighetstillgångarna fortsatte således minska ytterligare ett kvartal. Senast fastighetstillgångarna minskade under två på varandra följande kvartal var i början på 2011 i samband med Eurokrisen.

Hushållens bruttoförmögenhet uppgick vid utgången av fjärde kvartalet till 26 486 miljarder kronor. Tillgångarna steg med 4 miljarder kronor, vilket innebär en ökning på +0,01 procent. Den knappa uppgången under kvartalet berodde på att hushållens aktietillgångar (+5,8 procent) och räntetillgångar (+1,2 procent) steg ungefär lika mycket i kronor som fastighetstillgångarna minskade (-4,5 procent). Medan aktietillgångarna står för en tredjedel av hushållens förmögenhet och räntetillgångarna för en femtedel, utgör fastighetstillgångarna 45 procent av tillgångarna. Tillgångarna fördelas mellan 5 175 miljarder kronor i räntetillgångar, 9 261 miljarder kronor i aktierelaterade tillgångar och 12 051 miljarder kronor i fastigheter.

Nettoförmögenheten, tillgångar minus skulder, utvecklades negativt för fjärde kvartalet i rad och uppgick vid utgången av december till 21 269 miljarder kronor. Utvecklingen drevs till största delen av en hårt pressad bostadsmarknad som i takt med de stigande räntorna uppvisade ett fortsatt boprisfall. Det resulterade i en nedgång i hushållens i fastighetstillgångar med 562 miljarder kronor.

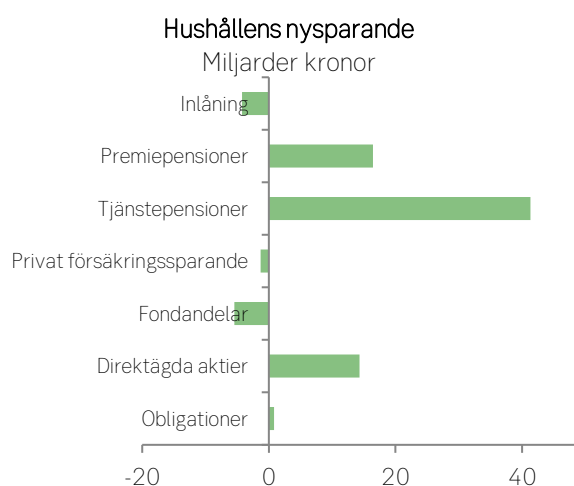

Om hushållens förmögenhet delas in i fler tillgångskategorier blir det tydligt att bostäder är den enskilt största tillgången på 11 960 miljarder kronor. Det är mer än tre gånger så stor som hushållens näst största tillgång, tjänstepension (3 692 miljarder kronor). Den negativa boprisutvecklingen under året har däremot gjort att tillgångsslaget bostäder idag ligger i paritet med värdet de hade under mitten av 2021.

Hushållens nysparande på 76 miljarder kronor under det fjärde kvartalet är 54 procent lägre än samma kvartal förra året, och 15 procent lägre än föregående kvartal. Största nysparandet var i tjänstepension på 41 miljarder kronor. Därefter följer premiepension (+16 miljarder), direktägda aktier (+14 miljarder), obligationer (+0,8 miljarder), privat försäkringssparande (-1 miljard), sparande på konto (-4 miljarder) och fondsparande (-5 miljarder).

Hushållens sparande fortsätter att minska och nysparandet är lägre än genomsnittet för det fjärde kvartalet de senaste 10 åren (81 miljarder). Sparande på konto är negativt för första gången sedan början på 2015 och kan förklaras av att många hushåll nu har det svårt att få ekonomin att gå ihop och behöver använda sin buffert till ökade kostnader. Att nysparandet minskar går i linje med senaste Sparkollen där fler hushåll planerar att minska sitt sparande kommande halvår. Under de senaste 12 månaderna har hushållen nysparat 406 miljarder kronor, vilket är strax under snittet de senaste 10 åren.

Skulder

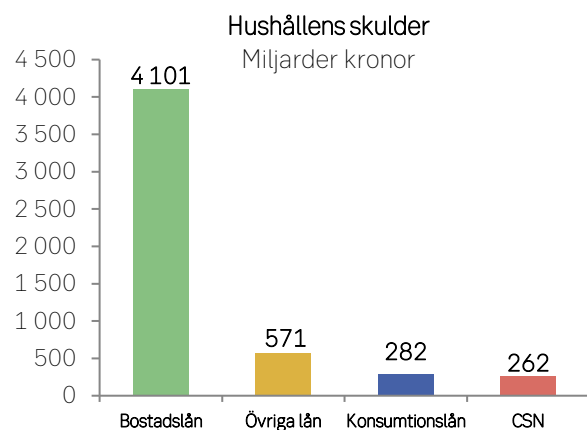
Brant fall i skuldökningstakten

- Rekordlåg skuldökningstakt under 2022
- Under kvartalet steg hushållens skulder med 0,3 procent till 5 217 miljarder kronor
- Bostadslånen steg med 0,4 procent

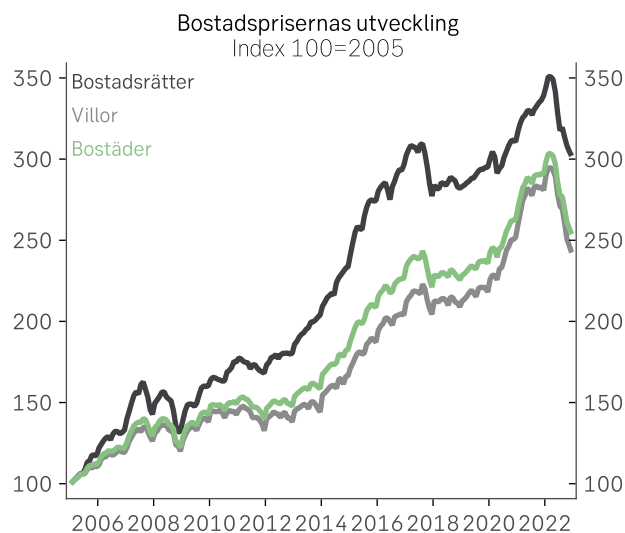
Under 2022 skiftade det ekonomiska klimatet kraftigt när inflationen steg till den högsta nivån sen början på 90-talet och räntorna steg på bred front i syfte att kyla ner de kraftiga prisökningarna. Tillsammans med rekordhöga elräkningar fick många hushåll se sin privatekonomi utmanas. I takt med att hushållens köpkraft reducerades minskade både möjligheten och viljan att ta på sig stora skulder. Det syns tydligt i den rekordlåga skuldökningstakten där bostadslånen ökar marginellt samtidigt som konsumtionslån och övriga lån minskar.

Hushållens samlade skulder ökade med 17 miljarder kronor (+0,3 procent) under kvartalet och uppgick vid utgången av december till 5 217 miljarder kronor. I kronor räknat var det den lägsta skuldökningen från ett kvartal till ett annat sedan början av 1999. Skulderna har stigit stadigt kvartal efter kvartal och motsvarar idag mer än fyra gånger den svenska statsskulden. Skulderna består av bostadslån, studielån hos CSN, konsumtionskrediter och övriga lån hos finansbolag. Övriga lån definieras som utlåning till företagarehushåll exklusive bostadslån samt all utlåning till hushållens icke vinstdrivande organisationer. Bostadslånen utvecklades långsammare än föregående kvartal medan studielånen utvecklades snabbare. Konsumtionslån och övriga lån fortsatte att minska ytterligare under fjärde kvartalet.

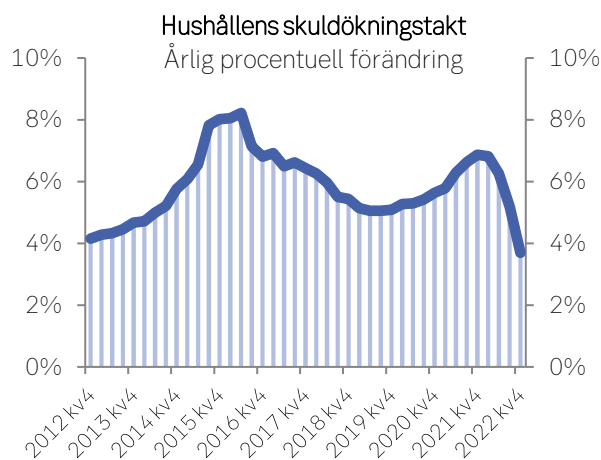
Hushållens studieskulder (hos CSN) ökade under kvartalet med 1,4 procent från förra kvartalet medan konsumtionslånen minskade ytterligare ett kvartal med 0,4 procent. Även övriga lån minskade för andra kvartalet i rad med 0,6 procent. Senast konsumtionslånen och övriga lån minskade två kvartal i rad var 2015 respektive 2005. Den största delen av lånestocken är bostadslån vilken fortsatte att växa både på kvartalsbasis med 18 miljarder (0,4 procent) och på årsbasis (4,2 procent). Den årliga tillväxttakten, som sjunkit fyra kvartal i rad, har aldrig varit så låg. Hushållens bolåneskulder står för 78 procent av skuldstocken, medan studieskulder och konsumtionslån står för knappt 10 procent av skulderna.

Den viktigaste förklaringen till bostadslånens höga andel av den totala skuldstocken är den starka boprisutvecklingen det senaste decenniet. En utveckling som accelererade under pandemin. Bostadslånen är också den enda skuldkategori som aldrig minskat under Sparbarometerens nästan 30 år långa historia. Sedan första kvartalet 2022 har bostadspriserna däremot sjunkit med 16 procent och det mesta talar för att priserna kommer fortsätta falla fram till mitten av 2023. Det skulle kunna bryta den ständigt uppåtgående trenden när hushållen inte vill, kan eller behöver ta på sig lika stora bolån. Utvecklingstakten på bostadslån har avtagit kraftigt och aldrig varit så låg. Om den fortsätter att avta och till och med blir negativ eller om den vänder upp igen under kommande kvartal blir en utveckling att följa noga i Sparbarometern framöver.

Sammantaget fortsätter hushållens skulder att stiga och når vid utgången av kvartalet en ny toppnotering på 5 217 miljarder. Skuldökningstakten som årlig procentuell förändring är dock på rekordlåga 3,7 procent och har således sjunkit fyra kvartal i rad. Efter flera år av starka uppgångar ser vi nu i stället en ordentligt nedåtgående trend i ökningstakten.

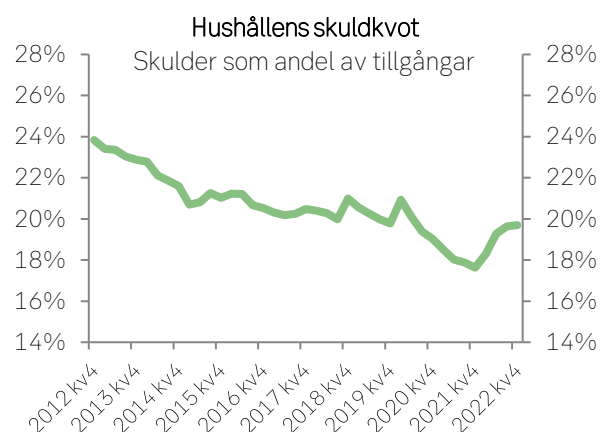
Skuldkvot

Hushållens räntekvot fortsätter att stiga

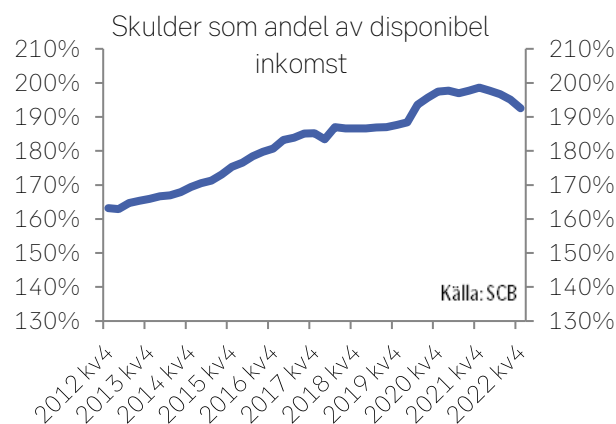
- Skulderna som andel av förmögenheten ökade till 19,7 procent
- Skulderna som andel av disponibel inkomst sjönk till 192,5 procent
- Räntekvoten steg till 5,5 procent

I SEB:s Sparbarometer studerar vi skulderna både i förhållande till hushållens disponibla inkomster och de samlade tillgångarna. Det är viktigt att förstå både hushållens balans- och resultaträkning när man analyserar hushållens skuldsättning.

De två måtten fortsätter att dra åt olika håll även under årets fjärde kvartal. Börsen återhämtade sig mot slutet av året medan bostadsmarknaden fortsatte på sin negativa trend vilket sammantaget knappt ökade förmögenheten. Samtidigt ökade skulderna ytterligare. Kombinationen gjorde att hushållens skuldkvot, de aggregerade skulderna som andel av de aggregerade tillgångarna, fortsatte att öka något under det fjärde kvartalet till 19,7 procent (+0,1 procentenheter).

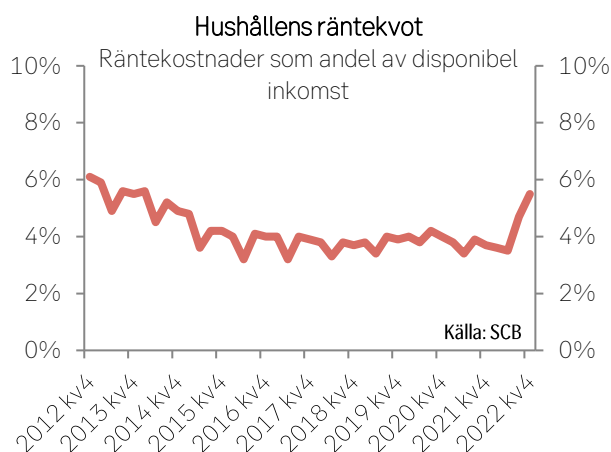
Om man i stället tittar på hushållens skulder som andel av disponibel inkomst minskar den ytterligare under årets fjärde kvartal. Under kvartalet växte hushållens disponibla inkomster snabbare än skulderna, vilket resulterade i att skuldkvoten minskar från föregående kvartal och ligger nu på 192,5 procent.

Det ena måttet är inte mer korrekt än det andra men den historiska utvecklingen visar att analysen av hushållens skuldsättning inte blir komplett utan att både tillgångar och inkomster inkluderas.

För att få en helhetsbild av hushållens skuldsättning är även ett tredje och kompletterande mått viktigt, den så kallade räntekvoten. Den mäter relationen mellan hushållens ränteutgifter och hushållens disponibla inkomster. Den låga räntemiljön har över tid pressat ner räntekvoten till historiskt låga nivåer. En stabil trend sen slutet av 2011 som sedan planade ut runt 4 procent under 5-6 år, vilket sammanfallit med den period Riksbanken hade minusränta. Under 2022 steg inflationen kraftigt vilken också bidrog till att perioden av extremt låga räntor fick ett slut och därmed också den låga räntekvoten.

Under kvartalet höjde Riksbanken styrräntan med 75 punkter från 1,75 procent till 2,5 procent. Då många hushåll har kort eller ingen bindningstid på sina lån får en räntehöjning ganska snabbt ett stort genomslag i hushållens ränteutgifter och därmed på räntekvoten. Under fjärde kvartalet låg räntekvoten på 5,5 procent. En ökning med 17 procent från föregående kvartal (4,7 procent) och knappt 50 procent jämfört med samma kvartal förra året (3,7 procent). Senast räntekvoten var på samma nivå var i början på 2014. Vid utgången av december har vi ännu inte sett toppen på inflationen och fler räntehöjningar är att vänta, vilket talar för en fortsatt press uppåt på hushållens räntekvot under inledningen av 2023. Det redan tuffa ekonomiska läget för hushållen kommer med största sannolikhet förvärras ytterligare innan det blir bättre vilket kan komma att få effekter på hushållens sparande under kommande kvartal.

De svenska hushållens skuldsituation ser alltså olika ut beroende på vilket mått man använder. Det som är gemensamt för dem är att de aggregerade nominella skulderna stigit under hela mätperioden. Avgörande för hur måtten förändrats över tid har alltså inte varit om skulderna gått upp eller ner utan hur de disponibla inkomsterna, det generella ränteläget och hushållens tillgångar har utvecklats.

Definitioner och källor

Definitioner

Tillgångar	Bostäder, direktägda aktier, tjänstepensioner, privat försäringssparande, fonder, inlåning (inkl. bankkonto, riksgäldsspar, sedlar och mynt), premiepensionssparande och obligationer
Bostäder	Taxeringsvärde enligt Skatteverkets typkoder och marknadsvärdesberäkning med SCB:s köpeskillingskoefficient. Observera att justering gjorts gentemot tidigare kvartal då Skatteverket justerat sina definitioner och typkoder
Skulder	Bostads-, konsumtions-, CSN- och övriga lån
Nettoförmögenheten	Tillgångar – skulder
Skuldkvot	Skulder/Tillgångar
Nysparande	Nettotransaktioner i respektive kategori

Källor

- Pensionsmyndigheten
- SEB
- Svensk Försäkring
- Statistiska centralbyrån (SCB)
Valueguard

Denna rapport publicerades 2 mars 2023

Américo Fernández

Privatekonom
070-739 45 64

Susanne Eliasson

Senior privatekonomisk analytiker
070-763 65 88

Amie Berglund

Privatekonomisk analytiker
Ansvarig för sammanställningen av Sparbarometern
070-739 41 51

Niklas Magnusson

Presskontakt
070-763 82 43